

Ravintokasvituotteiden inventointi talvella 1942—43.

Ohjeita tarkastusmiehille.

Ravintokasvituotteiden inventointeja suorittamaan on kunkin kansanhuoltolautakunnan piiristä valittu 2-miehistä tarkastusryhmiä, jotka suorittavat inventoinnit tammi—maaliskuun aikana joko kansanhuoltolautakunnan määräyksestä tai viljelijöiden pyynnöstä sillä alueella, joka heidän toimipiiriksensä on osoitettu. Tarkastusmiehille jakaa kansanhuoltolautakunta valtakirjat, muistiinpano- ja pöytäkirjat sekä työilmoitus- ja laskulomakkeet.

Inventointeja suoritetaan *kansanhuoltolautakunnan määräyksestä*

1) kaikilla niillä tiloilla, joiden haltijat ovat anoneet oikeutta saada luovuttaa täydennysluovutusvelvollisuuden alaista leipäviljaa kauran tai perunan ja ruokajuurikasvien asemesta liittämättä anomukseen pätevää selvitystä ravintokasvituotevarastojen määristä,

2) niillä tiloilla, jotka sijaisluovutus-oikeuttakaan käyttämällä eivät kykene täyttämään perusluovutusvelvollisuuttaan kaikkien ravintokasvituotteiden osalta, vaan joutuvat täydentämään luovutuksia vastike-
tuotteilla,

3) niillä tiloilla, jotka luovutusajan pidennystä saamatta ovat jättäneet perusluovutusvelvollisuutensa (myös ennakkoluovutuksensa) kokonaan tai jonkun ravintokasvituotteen osalta aikanaan täyttämättä, tai muulla tavoin rikkovat ravintokasvituotteita koskevia säännöstelymääräyksiä (esimerkiksi jos viljelijä, joka ei ole täyttänyt kauran perusluovutusvelvollisuuttaan kokonaan kauralla, pyytää ylijäämäkauran jauhatuslupaa tai on luvannut luovuttaa sitä ostolupaa vastaan),

4) niillä tiloilla, jotka laiminlyövät täydennysluovutusleipäviljaa koskevan ilmoituksen lähettämisen tai, jotka kansanhuoltolautakunnan käsityksen mukaan eivät täytä

leipäviljan täydennysluovutusvelvollisuuttaan tai suorittavat sen puutteellisesti.

Kaikissa näissä tapauksissa, joissa inventointi tapahtuu kansanhuoltolautakunnan määräyksestä, on inventoinnissa todetut jäännökset ravintokasvituotteita kokonaisuudessaan luovutettava yleiseen kulutukseen silloinkin, kun ne ylittävät alunperin määrätyt perusluovutusmäärät.

Kansanhuoltolautakunnan suostumuksella voivat tarkastusmiehet suorittaa inventointeja myös *viljelijöiden omasta pyynnöstä*, milloin nämä tarvitsevat inventointitodistuksen sijaisluovutus-oikeutta koskevan hakemuksensa liitteeksi. Myös tällaiset viljelijöiden pyynnöstä tapahtuvat inventoinnit korvataan valtion varoista. Näissä tapauksissa tapahtuu luovutus perusluovutusmäärien puitteissa siittäkin huolimatta, että tilalta löydettäisiin enemmän sijaisluovutukseen käytettävissä olevaa kauraa tai perunaa ja ruokajuurikasveja kuin mitä perusluovutusmäärien täyttämiseen tarvitaan.

Ennen inventoinnin suorittamista on tarkastusmiesten vakuuttauduttava kohtien 1 ja 2 edellyttämässä tapauksissa, että tila todella kuuluu jompaankumpaan näistä ryhmistä. Jos käy selville, että tila pystyy luovuttamaan perusluovutusmäärät, voidaan inventoinnista luopua.

Ennenkuin kansanhuoltolautakunta antaa tarkastusmiehille ne pöytäkirjat, joihin ravintokasvituotteiden määrät merkitään, täytetään pöytäkirjat kansanhuoltolautakunnan toimesta merkitsemällä niihin tiedot viljelmältä jo ennen inventointia luovutetuista ja tilitetystä ravintokasvituotteista, vuoden 1942 kylvöaloista, omavaraisruokakunnan jäsenluvusta, jakeluvarastopidätyksestä, kotieläinten lukumäärästä y. m. Pöytäkirja tehdään kultakin tilalta vain yhtenä kappaleena, joka heti inventoinnin

tultua loppuunsuoritetuksi toimitetaan kansanhuoltolautakunnalle. Merkinnät pöytäkirjoihin tehdään kosmoskynällä.

Tarkastusmiesten tehtävät.

Tarkastusmiesten ensi tehtävänä on ottaa selville ja merkitä pöytäkirjan taulukko 1:een, onko tilalta inventointipäivään mennessä luovutettu ravintokasvituotteita, joista tilitys kesken kuukauden on vielä kansanhuoltolautakunnalle tekemättä. Toisena tehtävänä on selvittää ravintokasvituotevarastojen määrä sekä jällellä olevien jauhatuskuponkien edustama viljamäärä ja kolmantena merkitä pöytäkirjaan eri kasvien vuodelle 1943 suunnitellut kylvöalat. Lopuksi suoritetaan pöytäkirjojen allekirjoitus. Vasta sen jälkeen kun pöytäkirjat on palautettu kansanhuoltolautakunnalle, suoritetaan kerättyjen tietojen tarkistus ja loppulaskelmat, joihin nojautuen luovutusmääräykset lähetetään.

Tarkastusmiesten valtuudet.

Ravintokasvituotteiden inventointi on toimitettava ensisijassa niissä paikoissa, joissa viljaa tai viljatuotteita ilmoitetaan säilytettävän tai tavanimukaisesti säilytetään siis vilja-aitoissa, riihissä, kotieläinsuojissa y. m. Senlisäksi tarkastusmiehet voivat tarpeen vaatiessa tarkastaa muitakin varastuhuoneita, eläin- ja tavarasuojia, maatilarakennuksiin kuuluvia huoneistoja, kuljetusneuvoja sekä rehuvarastoja päästäkseen varmuuteen siitä, ettei ravintokasvituotteita heiltä salata.

Kansanhuoltolautakunnan määräämissä tapauksissa tarkastusmiehet ovat velvolliset suorittamaan etsinnän, jolloin heillä on tarvittaessa oikeus avauttaa lukkoja ja ovia, poistaa esteitä, etsittää huoneita ja säilytyspaikkoja sekä vastarintaa kohdatessaan käyttää senverran väkivaltaa kuin vastarinnan voittamiseksi on tarpeen.

Tarkastusmiehillä on lisäksi, mitä edellä on sanottu, oikeus vaatia nähtäväkseen jauhatuskortit ja -luvut, elintarvikekortit y. m. ravintokasvituotteita koskevat tosikkeet, joilla on merkitystä ravintokasvituotteiden määrän selvittelyssä sekä suullisesti vaatia totuudenmukaiset tiedot muista inventointia koskevista seikoista.

Tarkastusmiesten tulee kaikissa tilanteissa esiintyä rauhallisesti ja hillitysti.

Havaitessaan, että ravintokasvituotteita etsiskelyistä huolimatta löytyy niin vähän, että on syytä epäillä niitä käytetyn säännöstelymääräysten vastaisesti tai niitä salattavan, on asiasta ilmoitettava kansanhuoltolautakunnalle.

Viljavarastojen inventointi.

Tarkastusmiesten tärkeimmät työvälineet ovat varastojen ja varastopaikkojen mittauksiin soveltuva mitta tai esimerkiksi 1.5 metrin mittainen mittakeppi, johon senttimetrit on merkitty, puntari tai koelypsyvaaka, kappamitta viljan hl-painomääräysten suorittamista varten sekä muistikirja, jona käytetään apulomaketta KH N:o E 147. Kaikki laskutoimitukset suoritetaan apulomakkeen takasivulla tai reunoissa niin, että ne voidaan tarkistaa myöhemmin.

Viljavarastojen suuruutta selvitettyessä inventoidaan jauhamaton vilja varastopaikoissa kuutioimalla, punnitsemalla tai mitaamalla hl-mitalla. Viljan ollessa säännöllisenmuotoisissa laareissa, kuutioidaan se pintakerroksen tasoituksen jälkeen siten, että kunkin laarin pituus, leveys ja viljaerän korkeus mitataan, saadut senttimetri-luvut kerrotaan keskenään, saadaan m³-määrä ja muunnetaan se hehtolitroiksi. 1 m³ = 10 hl. Jos laarien sisäpinnalla on kulma- tai muita tukilautoja, on niiden vaatima tila huomioitava.

Jos vilja on säikeissä, on se mikäli mahdollista punnittava. Säkien paino vähennetään punnitustuloksesta. Paperisäkit painavat yleensä n. 500 g., kangassäkit n. 750–1000 g. — Pienemmät laarien pohjilla, tynnyreissä, lattioilla kasoissa y. m. olevat viljaerät on joko punnittava tai mitattava tasamittausta käyttäen.

Viljelijän suostumuksella käytetään vahvistettuja, apulomakkeessa esitettyjä normaali-hehtolitrainoita. Jos viljan omistaja vaatii hl-painomääräystä sen johdosta, että on syytä epäillä viljan olevan alempipainoista, punnitaan kustakin tarkistuksen tarpeessa olevasta viljaerästä 2 kpl. 5 litran suuruista näytettä, jotka mitataan kappamitalla siten, että mitta ensin täytetään yli reunojen, mutta tasoitetaan sitten suoralla laudanpalalla täsmälleen reunojen tasalle. Apulomakkeen huomautuksiin merkitään tällöin muistiinpanona „hl-paino todettu”.

Jos tilalla on juuri puitua, ehdottomasti kuivauksen tarpeessa olevaa viljaa, on sen määrä pyrittävä ilmoittamaan varastointikelpoisena vähentäen punnitsemalla saadusta tai todettuun hl-painoon nojautuvasta painomäärästä 5 %.

Jauhamattoman viljan tultua inventoiduksi suoritetaan *viljatuotevarastojen* eli siis jauhojen, suurimoiden, maltojen, rouheiden ja leivän inventointi. Viljatuotekilojen katsotaan vastaavan viljakiloja, joten niiden painomäärät lasketaan sellaisinaan yhteen jauhamattoman viljan kanssa. Leipä otetaan huomioon vain, jos sitä on runsaammin leivottuna. Leipäkortteja vastaan otettuja viljatuotteita ja leipää ei tietenkään oteta mukaan varastoihin.

Ne viljamäärät, jotka mahdollisesti ovat parhaillaan tilan ulkopuolella jauhettavina, kuivattavina tai lajiteltavina, on muistettava ottaa mukaan varastoja laskettaessa. Tarvittaessa voivat tarkastusmiehet käydä myllyllä tai muualla toteamassa niiden määrän. — Inventoinnin ulkopuolelle jätetään viljan puhdistusjätteet eli siis sellainen viljasta sitä puhdistettaessa erotettu jäte, joka pääasiallisesti sisältää multaa, pölyä, hiekkaa, korrenpalasia, rikkaruohojen siemeniä ja muita roskia.

Puimattoman viljan inventointi suoritetaan ensi käynnillä alustavasti kuutioimalla viljakasat säilytyspaikoissa. Kuutiomäärät merkitään pöytäkirjan taulukkoon 2, johon myöhemmin merkitään myös puintitulokset. Puimatonta viljaa kuutioitaessa mitataan kunkin viljakasan pituus, leveys ja korkeus ja kerrotaan saadut senttimetrieluvut keskenään. Määrättäessä kasan korkeutta kiivetään sen päälle ja suoritetaan mittausta sille korkeudelle, mihin vilja sen päällä seistessä keskimäärin painuu. Jos kasan pinta tai reuna on kalteva, otetaan mitta keskikohdalta.

Perusluovutuksen osittaiseksi täyttämiseksi voi käydä tarpeelliseksi jo ennen koko viljaerän puintia arvioida, paljonko jyviä saadaan puimattomasta viljasta. Arvioinnin suorittaa tällöin kansanhuoltolautakunta seuraavin perustein:

jyviä saadaan keskimäärin:		
1	m ³ :sta ruista	20 kiloa
1	„ vehnää	25 „
1	„ kauraa	28 „
1	„ ohraa	30 „

Tarkastusmiehet voivat kansanhuoltolautakunnan luottamusmiehinä ja kansanhuoltojohtajan yhdessä työvoimapäällikön antamien ohjeiden mukaan määrätä puinnin toimitettavaksi kohtuullisessa ajassa ja olisi heidän saavuttava puintipäivänä, joka on määräyksen antaneille ilmoitettava, tarkastamaan puidun viljan määrän. Ellei tällaista tarkastusta voittamattomien esteiden vuoksi puintipäivänä suoritettaisi, on viljelijä velvollinen (henkilökohtaisesti tai lähetin välityksellä) viipymättä kirjallisesti ilmoittamaan puitaessa saamansa viljan määrän tarkastusmiehille.

Peruna- ja juurikasvivarastojen inventointi.

Sikäli kun peruna- ja ruokajuurikasvivarastot voidaan kellareissa tai muissa säilytyspaikoissa mitata tai punnita, suoritetaan tehtävä tarkastusmiesten toimesta. Jos varastojen määrää ei pakkasen vuoksi tai muista syistä voida todeta, arvioidaan varastot ottamalla ensin selville viljelijän korjuun yhteydessä suorittama satoarvio ja sen perusteet (esimerkiksi kuormien luku ja niiden tilavuus) ja vertaamalla sitä omien mitta-arvioiden ja viljelijän antamien mitattietojen (esimerkiksi kuopan syvyys) perusteella suoritettun tilavuuslaskelman tulokseen. Luonnollisesti on arvioinnissa huomittava myös mahdollinen pilaantumishäviö. Jos varastojen määrän selvittely jää viljelijän oman ilmoituksen ja arvioinnin varaan, on tarkastusmiesten varmistuttava siitä, että viljelijä on selvillä vastiketotteiden luovutusvelvollisuudesta.

Inventointiaika jatkuu kullakin tilalla, kunnes koko viljasato on puitu, ja on pöytäkirjat sen jälkeen toimitettava kansanhuoltolautakunnalle. Sikäli kun kansanhuoltolautakunta katsoo olevan aihetta, voidaan milloin tahansa myöhemmin ryhtyä toimiin jälkitarkastusten toimittamiseksi.

Siemenvaraus vuodelle 1943.

Kansanhuoltolautakunnassa taulukkoon 6 jo etukäteen merkittyjen vuoden 1942 viljelysalojen viereen merkitään suunnitellut viljelysalat vuodelle 1943. Pinta-aloja muutetaan viljelijän esittämien tietojen ja toimusten mukaan. Tarkastusmiesten on

syitä huomauttaa siitä, miten tärkeätä on, ettei nykyoloissa vähennetä ravintokasvituotteiden viljelysalaa, vaan koetetaan vaikeuksista huolimatta ylläpitää ja lisätä niiden tuotantoa. Vihantarehua varten varataan siementä vain siellä, missä sitä on aikaisemmin säännöllisesti viljelty ja missä siemenseokseen saadaan mukaan riittävästi palkokasveja.

Ravintovaraukset ja pidätykset.

Taulukoiden 4 ja 5 edellyttämät leipävilja-, peruna- ja ruokajuurikasvivaraukset sekä leipäviljan pidättäminen jakeluvarastoksi merkitään pöytäkirjaan etukäteen kansanhuoltolautakunnan toimesta sen ilmoituksen nojalla, jonka viljelijä on Kholmakkeella N:o E 128 kansanhuoltolautakunnalle tehnyt.

Kotieläimille varattava kauramäärä.

Taulukko 7, johon on laskettu kotieläinten käyttöön säännöstelymääräysten puitteissa varattu kauramäärä, on kansanhuoltolautakunnassa täytetty seuraavalla tavalla:

Eläinten lukumäärällä on kerrottu ne pöytäkirjassa esitetyt määrät kauraa, jotka viljelijä vuodessa on oikeutettu varaamaan ruokintaa varten. Tällöin on saatu kullekin eläinryhmälle vuodessa varattavat määrät. Suorittamalla niiden yhteenlasku, on saatu ruokintaa varten vuoden ajaksi kaikille eläimille varattava kokonaismäärä. Se on jaettu 365:llä, jolloin tulokseksi on saatu päivää kohden varattava määrä. Inventoimispäivästä syyskuun 1 päivään 1943 järeillä olevien päivien lukumäärän mukaan lasketaan lopuksi, minkä verran kauraa kotieläinten käyttöön saadaan varata.

Jäännös ravintokasvituotteita.

Yhdistelmän (taulukko 8) täyttää kokonaan kansanhuoltolautakunta. Kun todet-

tujen varastojen määrästä vähennetään sallitut varaukset ja pidätykset, jäävät jällelle ne ravintokasvituotemäärät, joilla tila voi täydentää puuttuvia perusluovutusmääriä sijaisluovutusoikeutta käyttäen. Ellei jällellä olevien ravintokasvituotteiden määrä riitä perusluovutuksen täyttämiseen, antaa kansanhuoltolautakunta luovutusmääräyksen yhteydessä kullekin viljelijälle tiedon niistä vastiketuotemääristä, heinästä tai lihasta, jotka hänen on ravintokasvituotteiden sijasta luovutettava yleiseen kulutukseen.

Pöytäkirjaa allekirjoitettaessa toimii toinen tarkastusmiehistä inventoinnin suorittajana ja toinen todistajana. Ellei viljelijä itse kirjoita nimeänsä pöytäkirjaan, on häneltä kysyttävä, onko hän ilmoittanut inventoitaviksi kaikki ravintokasvituotevarastonsa ja merkittävä hänen vastauksensa pöytäkirjaan.

Inventoinnin suorittajien lähimpänä esmiehenä toimii kansanhuollonjohtaja. Tarkastusmiesten on KH-lomaketta N:o E 148 käyttäen pidettävä muistiinpanoja toimituksistaan. Kaikkien tarkastuskäyntien tultua suoritetuiksi tehdään toimituksista kansanhuoltolautakunnassa lasku, johon liitetään työilmoitus. Laskun ja työilmoituksen tarkastaa kansanhuollonjohtaja ja maksun suorittaa kunnantoimisto.

Jotta tarkastusmiesten työ ei aiheuttaisi ikäviä jälkiselvityksiä, on varastojen inventointi suoritettava ehdottoman huolellisesti, numerot kirjoitettava lomakkeisiin selvästi ja laskut laskettava kahteen kertaan. Suurempia viljaeriä punnittaessa tai mitattaessa on syytä käyttää tilojen omaa työvoimaa apuna, jotta varastojen määrä saataisiin nopeasti selville.

Tarkastusmiesten on tartuttava luottamustehtäväänsä vakavasti ja vietävä se läpi tinkimättömän oikeudenmukaisesti ja säännöstelymääräyksiä noudattaen.